

This project is funded by
the Justice Programme
of the European Union
(2014-2020)

Partners

Associate
partners

CONSEJO GENERAL
DEL NOTARIADO

CONSIGLIO NOTARILE DI MILANO

Études de cas pratiques
franco-belges

Frans-Belgische
praktijkcasussen

The content of this presentation represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Cas n°1

Philippe de nationalité française, et Hilde de nationalité belge, vivent en concubinage en France. Ils envisagent de se marier en août 2020. De façon à anticiper toute contestation dans le futur, ils souhaitent signer un contrat de mariage avant leur union.

Casus nr. 1

Philippe (Franse nationaliteit), en Hilde (Belgische nationaliteit), wonen samen in Frankrijk. Zij zijn van plan om in augustus 2020 te trouwen. Om te anticiperen op eventuele toekomstige geschillen willen ze huwelijkse voorwaarden afsluiten vóór hun huwelijk.

Cas n°1

La famille d'Hilde aimerait que les célébrations civile et religieuse soient célébrées à Bruges. Les futurs époux viennent vous consulter pour vous poser les questions suivantes :

1/ Signer un contrat en France alors que le mariage va être célébré en Belgique est-il possible ?

Casus nr. 1

De familie van Hilde wil graag dat het burgerlijk en kerkelijk huwelijk in Brugge plaatsvinden. Het toekomstige echtpaar wil van u graag antwoord op de volgende vragen:

1/ Is het mogelijk om huwelijkse voorwaarden in Frankrijk te ondertekenen terwijl het huwelijk in België wordt gesloten?

Cas n°1

2/ Quelles sont les complications qui peuvent découler de cette situation (traduction, reconnaissance du contrat français par la juridiction belge en cas de divorce, etc...)

3/ Est-il possible de désigner la loi française applicable ? A quelles matières s'appliquera cette loi ?

Casus nr. 1

2/ Wat zijn de complicaties die uit deze situatie kunnen voortkomen (vertaling, erkenning van de Franse voorwaarden door de Belgische rechtbank in geval van scheiding enz.)

3/ Is een rechtskeuze voor het Franse recht mogelijk? Op welke materies is dit recht van toepassing?

Cas n°1

4/ Est-il possible dans le contrat de désigner d'ores et déjà la juridiction française comme compétente pour traiter du divorce en cas de séparation ?

5/ Peut-on dans le contrat prévoir une prestation compensatoire et fixer la pension alimentaire en cas de divorce ?

Casus nr. 1

4/ Is het mogelijk om reeds in de huwelijkse voorwaarden de Franse rechtbanken aan te wijzen als bevoegd om een eventuele echtscheiding af te handelen?

5/ Kan men in de huwelijkse voorwaarden een compensatieregeling en alimentatie in geval van echtscheiding vastleggen?

Cas n°2

Léo, de nationalité belge, a épousé Marie de nationalité française, le 25 février 2019 à Lyon où ils vivent depuis. Ils ont établi un contrat de mariage, reçu par devant Me LATUILLE, notaire, préalablement à leur mariage.

Casus nr. 2

Léo (Belgische nationaliteit) is op 25 februari 2019 in Lyon gehuwd met Marie (Franse nationaliteit), en zij er wonen sindsdien. Voorafgaand aan hun huwelijk hebben ze huwelijkse voorwaarden laten opstellen door mr. LATUILLE, notaris,

Cas n°2

Dans ce contrat, ils ont désigné la loi française et choisi le régime de communauté universelle en y ajoutant une clause d'attribution intégrale au profit du conjoint survivant. Léo dispose d'un patrimoine important en Belgique.

Le 13 mars 2019, les époux ont acquis un bel appartement proche de l'Opéra de Lyon.

Casus nr. 2

In de huwelijkse voorwaarden werd het Franse recht aangeduid als toepasselijk recht, met keuze voor het stelsel van gemeenschap van goederen, en toevoeging van een bepaling van integrale toewijzing aan de langstlevende echtgenoot. Léo beschikt over een aanzienlijk vermogen in België.

Op 13 maart 2019 kocht het echtpaar een mooi appartement dichtbij de Opera van Lyon.

Cas n°2

Partis découvrir les vignobles alsaciens pour leur voyage de noces, ils sont victimes d'un accident de la circulation le 24 mars 2019. Léo est décédé sur le coup laissant Marie, inconsolable, ainsi que deux enfants qu'il avait eu d'une précédente union.

Casus nr. 2

Tijdens hun huwelijksreis door de wijngaarden van de Elzas werden ze op 24 maart 2019 slachtoffer van een verkeersongeval. Léo is op slag dood. Marie, en de twee kinderen van Léo uit een eerder huwelijk, blijven ontroostbaar achter.

Cas n°2

Très éprouvée, Marie vous charge de régler la succession de Léo mais vous prévient que les enfants de Léo sont très virulents à son égard et qu'elle craint des difficultés pour la liquidation du régime matrimonial.

Si ses craintes se confirment quelles seront les juridictions compétentes pour connaître de ce dossier ? La décision produira-t-elle ses effets sur l'intégralité du patrimoine de Léo ?

Casus nr. 2

Marie heeft het erg moeilijk en vraagt u de nalatenschap van Léo te regelen. Zij waarschuwt u dat de kinderen van Léo haar vijandig gezind zijn, en dus moeilijkheden verwacht bij de vereffening van de huwelijksgemeenschap.

Als haar vrees waarheid wordt, welke rechtbank is dan bevoegd om dit dossier te behandelen? Kan de beslissing gevolgen hebben voor het volledige vermogen van Léo?

Cas n°3

Romeo et Giulia, tous deux de nationalité italienne, se sont mariés en 1972 à Amiens, sans avoir fait précéder leur union d'un contrat de mariage.

Après y avoir vécu une dizaine d'années, ils se sont établis définitivement à Bruxelles. Ils ont quatre enfants avec lesquels ils ne s'entendent que moyennement.

Casus n.º3

Romeo en Giulia, beiden van Italiaanse nationaliteit, zijn in 1972 getrouwd in Amiens zonder huwelijkse voorwaarden.

Na een tiental jaar in Amiens gewoond te hebben vestigen ze zich uiteindelijk in Brussel. Ze hebben vier kinderen waarmee ze een gespannen relatie hebben.

Cas n°3

Ils souhaitent s'attribuer mutuellement toute la communauté pour le cas de décès et consultent à cette fin Maître Bellemontre, notaire à Bruxelles.

Que peut leur conseiller ce dernier ?

Casus n.º3

Ze wensen elkaar het gemeenschappelijk vermogen in geval van overlijden toe te kennen en consulteren Meester Bellemontre, notaris te Brussel.

Wat kan hij hen aanraden ?

Cas n°3

- Un diagnostic
 - En France
 - En Belgique
- Ce qui est possible en France ne l'est pas en Belgique
- Changer de loi applicable
- Mais comment ?
- Et avec quelles conséquences ?

Casus n.º3

- Een inschatting
 - In Frankrijk
 - In België
- Wat in Frankrijk mogelijk is dat niet in België
- Van toepasselijk recht veranderen
- Maar hoe ?
- En met welke gevolgen ?

Cas n°4

Bernard de nationalité belge et Katia de nationalité allemande se sont mariés à Paris le 24.09.1993. Lors de leur mariage, ils étaient domiciliés séparément en FR.

Conclusion d'un contrat de mariage avant leur union, reçu par le notaire Gérard à Paris le 22.09.1993.

Ce contrat de mariage prévoit:

- leur premier domicile commun en FR
- le régime de la séparation de biens de droit français

Casus nr. 4

Bernard (Belgische nationaliteit) en Katia (Duitse nationaliteit) zijn gehuwd in Parijs op 24.09.1993. Tijdens hun huwelijk woonden ze gescheiden van elkaar in Frankrijk.

Voorafgaand aan hun huwelijk werden huwelijkse voorwaarden afgesloten door notaris Gérard in Parijs op 22.09.1993.

Deze huwelijkse voorwaarden voorzien het volgende:

- hun eerste gemeenschappelijke verblijfplaats in Frankrijk
- Stelsel van scheiding van goederen volgens het Franse recht

Cas n°4

Ils vivent successivement à Paris jusqu'en juillet 1994; sans domicile conjugal. Puis en Allemagne jusqu'en janvier 1998 pour des raisons professionnelles. Ensuite, une année en Belgique, puis aux USA, puis retour en Allemagne pour 4 ans. Finalement, en 2005, installation des époux en Belgique jusqu'à leur séparation.

Casus nr. 4

Zij wonen eerst in Parijs tot juli 1994, zonder echtelijke woning. Vervolgens in Duitsland tot januari 1998 om beroepsredenen. Daarna een jaar in België, dan in de VS, en daarna weer in Duitsland voor 4 jaar. In 2005 installeert het echtpaar zich uiteindelijk in België tot aan hun scheiding.

Cas n°4

Le 15 déc 2011 :

- acquisition par Katia d'une villa sise en Belgique
- rappel devant notaire belge : mariée sous le régime de la séparation de biens de droit français
- signature devant notaire d'une convention sous seing privé par les époux

Casus nr. 4

Op 15 dec. 2011:

- aankoop door Katia van een villa in België
- herhaling voor de Belgische notaris: gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen volgens het Franse recht
- Ondertekening voor notaris van een onderhandse overeenkomst door het echtpaar

Cas n°4

Cette convention

- porte sur l'apport par Bernard des fonds propres pour le paiement total du prix d'achat, frais compris (€ 600.000)
- en cas de vente ou séparation, Katia s'engage à rembourser une somme équivalente à la moitié du prix de vente ou de la valeur de l'immeuble

Casus nr. 4

Deze overeenkomst

- gaat over de inbreng door Bernard van eigen kapitaal voor de totale betaling van de aankoopprijs, inclusief kosten (€ 600.000)
- in geval van verkoop of scheiding verplicht Katia zich een bedrag terug te betalen dat gelijk is aan de helft van de verkoopprijs of van de waarde van het onroerend goed

Cas n°4

En juin 2014, les époux se séparent.
Procédure de divorce entamée un certain temps après leur séparation.

En déc. 2015, Bernard pendant la procédure de divorce, demande la révocation de la "donation".

Par jugement du 25.10.2016 (définitif), le tribunal belge :

- prononce le divorce
- nomme un notaire pour les opérations d'inventaire, comptes, liquidation et partage du régime matrimonial.

Casus nr. 4

In juni 2014 gaat het echtpaar scheiden.
De echtscheidingsprocedure wordt enige tijd na hun scheiding in gang gezet.

In dec. 2015 vraagt Bernard tijdens de echtscheidingsprocedure om herroeping van de 'schenking'.

Bij vonnis van 25.10.2016 (definitief) van de Belgische rechtbank:

- wordt de echtscheiding uitgesproken
- wordt een notaris benoemd om de inventaris, rekeningen, vereffening en verdeling van het huwelijksvermogen te regelen.

Cas n°4

Au moment du divorce, Bernard est de nationalité belge, et Katia de nationalité allemande, koweïtienne et belge.

Actuellement, Bernard réside en Belgique et Katia en Allemagne.

Pour Bernard, peu d'éléments de rattachement existent pour appliquer le droit français aux opérations de liquidation partage alors que les éléments présentent tous des liens de rattachement avec la Belgique.

Casus nr. 4

Op het moment van de echtscheiding heeft Bernard de Belgische nationaliteit, en Katia de Duitse, Koeweitse en Belgische nationaliteit.

Momenteel woont Bernard in België en Katia in Duitsland.

Voor Bernard zijn er nog maar weinig aanknopingspunten om het Franse recht toe te passen op de vereffening en verdeling terwijl alles erop wijst dat er aanknopingspunten zijn met België.

Cas n°4

1. Quelle est la loi applicable au régime matrimonial?
2. Quelle est la loi applicable à la convention sous seing privé?
 - Quid de la validité selon la loi applicable?
 - Quid de son interprétation selon le droit applicable?

Casus nr. 4

1. Welk recht is van toepassing op het huwelijksvermogensstelsel?
2. Welk recht is van toepassing op de onderhandse overeenkomst?
 - Wat met de geldigheid volgens het toepasselijke recht?
 - Wat met de interpretatie ervan volgens het toepasselijke recht?

Cas n°4

3. Dans l'hypothèse où Bernard aurait fait une donation à Katia, quelle serait la loi applicable à cette donation?

- Le règlement régimes matrimoniaux, applicable depuis le 29.01.2019, modifierait-il la loi ?

4. Théorie de l'enrichissement sans cause, invoquée par Bernard, pour récupérer la totalité du prix de l'acquisition.

→ Au regard de quelle loi applicable, cette théorie devra-t-elle être appréciée (quant à ses conditions d'application et ses conséquences patrimoniales)?

Casus nr. 4

3. Mocht Bernard een schenking gedaan hebben aan Katia, welk recht zou dan van toepassing zijn op deze schenking?

- Wijzigt het recht door de verordening inzake huwelijksvermogensstelsels, van toepassing sinds 29.01.2019?

4. Theorie van verrijking zonder oorzaak, aangehaald door Bernard, om de volledige aankoop prijs terug te krijgen.

→ Ten aanzien van welk toepasselijk recht zou deze theorie moeten worden beoordeeld (voor wat betreft de toepassingsvoorwaarden en de vermogensrechtelijke gevolgen)?